

0303 Журналістика та інформація, спеціальності 5.03030301 Видавнича справа та редагування

„25” серпня 2015 року - 35 с.

Розробники: Кашуба Наталія Вікторівна, кандидат філологічних наук, Дем'яненко Світлана Іванівна, викладач-методист циклової комісії з видавничої справи, культури та української філології Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії з видавничої справи, культури та української філології

Протокол № 1 від « 25 » серпня 2015 р.

Голова циклової комісії Грузд / О.В.Груздьова

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом. Структура типова.

Заступник директора

з навчальної роботи Дем'яненко / С.І. Дем'яненко

Заступник директора

з навчально-методичної роботи Гейхман / З.Л. Гейхман

Схвалено Методичною радою Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка

Протокол № 1 від « 31 » серпня 2015 р.

Голова

Братко
 / М.В. Братко

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни		
		денна форма навчання		
Кількість кредитів – 9	Галузь знань 0303 Журналістика та інформація	нормативна		
	Напрямок підготовки 5.03030301 Видавнича справа та редагування			
Змістових модулів – 9		Рік підготовки:		
Індивідуальне науково-дослідне завдання - 1		2-й	3-й	
Загальна кількість годин – 324		Семестри		
		3-й	4-й	5-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: молодший спеціаліст	Лекції		
		28 год.	28 год.	28 год.
		Практичні		
		14 год.	14 год.	14 год.
		Самостійна робота		
		48 год.	48 год.	48 год.
		Модульний контроль		
		6 год.	6 год.	6 год.
		Індивідуальні заняття		
		12 год.	12 год.	12 год.
		Вид контролю:		
		залік, екзамен		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни “Сучасна українська мова і практична стилістика” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки «молодшого спеціаліста» напряму 0303 “Журналістика та інформація” спеціальності 5.03030301 “Видавнича справа та редагування”.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є система мовних одиниць, особливості їх використання в функціональних стилях сучасної української мови

Курс передбачає тісний зв'язок з дисциплінами:

1. Українська мова.
2. Українська мова (за професійним спрямуванням).
3. Загальне редагування.
4. Основи редакторської майстерності.
5. Текстознавство.
6. Редагування наукової, науково-популярної і ужиткової літератури.
7. Редагування навчальної і довідкової літератури.

Метою викладання навчальної дисципліни “Сучасна українська мова і практична стилістика” є засвоєння норм сучасної української мови, оволодіння знаннями про основи практичної стилістики української мови, формування вмінь і навичок добирати стилістичні ресурси відповідно до ситуації мовлення, формування навичок комунікативно виправданого використання засобів мови з дотриманням етикетних норм спілкування, вироблення чуття естетики та постійного вдосконалення у писемному та усному мовленні. Курс безпосередньо пов'язаний з проблемами функціонування сучасної української літературної мови в сфері суспільної, ділової комунікації, питанням підвищення культури усного й писемного мовлення фахівця видавничої справи.

Основними завданнями вивчення дисципліни “Сучасна українська мова і практична стилістика” є :

- систематизація і поглиблення знань про мовну систему із залученням додаткових теоретичних відомостей з практичної стилістики, культури мовлення;
- ознайомлення зі стилістичною системою сучасної української літературної мови;
- з'ясування та засвоєння понять: “мова і мовлення”, “одиниці мовлення”, “граматична категорія”; “стилістична норма”; “стилі”, “стилістичні засоби (фонетична, лексична, морфологічна стилістика)”, “функціональні стилі”, “експресивні стилі”, “індивідуальні стилі”, “стилістичні ресурси”, “стилістичні прийоми організації мовних засобів”; “джерела стилістичних засобів (античні, міфологічні, фольклорні)”;
- поглиблення знань крізь призму практичної та функціональної стилістики про стилістичні ресурси одиниць фонетичного, лексичного, фразеологічного, словотворчого, морфологічного рівнів мовної системи та їх виражальних засобів;
- ґрунтовне й систематичне знання студентами особливостей функціональних стилів мови (сферу й мету використання стилів, жанри, в яких реалізується кожен стиль, мовні особливості та стилістичні ресурси різних рівнів мови), опанування навчального матеріалу про офіційно-діловий, публіцистичний, художній, епістолярний, конфесійний стилі мовлення, типологію текстів, стилі усного і писемного мовлення,
- практичне засвоєння орфоепічних, словотвірних, лексичних, граматичних, синтаксичних та правописних засобів практичної стилістики, закономірностей добору і використання мовних одиниць у конкретній сфері спілкування;
- поглиблення знань про синтаксис простих, складних речень, різні способи вираження чужого мовлення, текст;
- ознайомлення зі специфікою використання і стилістичними можливостями мовних одиниць за їх належністю до різних рівнів мовної системи, а також з поняттям авторського (письменницького) стилю;

- формування вмінь і навичок доцільно використовувати стилістичні ресурси української мови; визначати стилістичні ознаки мовних одиниць у текстах усіх функціональних стилів; правильно оцінювати стилістичні можливості мовних засобів; диференціювати стилістичні помилки і виправляти їх; аналізувати тексти різних стилів щодо їх функціональної мотивації, комунікативної довершеності;

- розвиток і вдосконалення умінь і навичок сприймати почуте і прочитане, уживання різноманітних синтаксичних конструкцій у мовленні з урахуванням їх виражальних можливостей; відтворювати і створювати усні й письмові висловлювання різних типів, стилів і жанрів; будувати комунікативно доцільне, змістовне, виразне висловлювання; проводити дослідницьку роботу з мовознавства, працювати з довідковою літературою, збирати лінгвокраєзнавчий матеріал;

- дотримання правил спілкування українською мовою у професійній діяльності та повсякденні, культури ведення дебатів, дискусій, полеміки, диспутів тощо;

- опанування етикетом вербального та невербального аспекту культури спілкування;

- підвищення загального мовного рівня;

- виховування потреби вивчати українську мову.

Внаслідок опанування студентами змісту навчальної дисципліни “Сучасна українська мова і практична стилістика” у них мають бути сформовані такі **компетентності**:

- знання мовних норм, принципів організації мовного матеріалу щодо його комунікативних властивостей;

- розуміння основних теоретичних засад стилістики і культури мовлення, наукового обґрунтування категорії літературної норми на всіх рівнях мовної системи;

- володіння писемним та усним мовленням, різними видами мовленнєвої діяльності;

- потреба формування стійких практичних навичок стилістичного аналізу текстів;

- уміння правильно і грамотно складати та редагувати тексти, вести листування, бесіду, переговори, впевнено поводити себе в професійній сфері спілкування;

- здатність висловлювати думки відповідно до норм літературної мови, знаходити найдоцільніші мовленнєві засоби;

- оволодіння принципами грамотного, стилістично мотивованого моделювання текстів у межах заданого стилю;

- вміння використовувати засоби масової комунікації для отримання, перероблення і створення інформації у вигляді тексту, творчо поєднати теоретичні й практичні знання в професійній діяльності;

- вироблення навичок правильного мовного спілкування в різних життєвих ситуаціях;

- дотримання законів функціонування мови у різних сферах суспільного життя відповідно до екстралінгвістичне обумовлених потреб;

- сприймати спілкування як реалізацію власного духовного світу та як високу естетичну матерію невичерпного вдосконалення;

- здатність аналізувати та оцінювати якість текстів різних стилів, формулювати та обґрунтовувати власну думку щодо правильності вибору мовних одиниць у відповідності із стилем мовлення;

- наявність навичок роботи з довідковою літературою, інформаційною системою Інтернет для самостійного пошуку необхідної інформації під час створення тексту відповідного стилю мовлення;

- вміння продемонструвати набуті знання під час обговорення, виступу з презентацією чи повідомленням на обрану тему;

- здатність застосовувати набуті знання у професійній діяльності.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 324 години/ 9 кредитів ECTS, із них: 84 год. – лекції, 42 год. – практичні, 18 год. - модульний контроль, 36 год. – індивідуальні заняття, 144 год. – самостійна робота.

Вивчення студентами навчальної дисципліни “Сучасна українська мова і практична стилістика” завершується іспитом, на проміжному етапі складається залік.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I. Вступ. Загальні відомості про українську мову.

Тема 1. Вступ. Предмет і основні завдання курсу. Мова і суспільство. Мова і мислення. Функції мови і мовлення.

Тема 2. Основні етапи розвитку сучасної української мови.

Змістовий модуль II. Стилїстика і культура мовлення. Стилї мовлення.

Тема 1. Стилїстика як мовознавча дисциплїна. Основнї стилї мовлення. Типи мовлення.

Тема 2. Поняття про культуру мовлення. Мовна норма і стилї.

Змістовий модуль III. Фонетика. Графіка. Фонологія. Орфоепія. Фоностилїстичнї та орфоепічнї засоби практичної стилїстики.

Тема 1. Поняття звук, фонема, буква. Стилїстичнї можливостї фонетики.

Тема 2. Орфоепія і культура мовлення.

Змістовий модуль IV. Морфемна будова слова. Словотвір. Словотвірнї засоби практичної стилїстики.

Тема 1. Словотвір і морфемна будова слова

Тема 2. Стилїстичнї засоби словотвору, використання їх у рїзних стилях мови.

Змістовий модуль V. Лексикологія. Лексичнї засоби практичної стилїстики.

Тема 1. Стилїстична диференціяція української лексики.

Тема 2. Лексика іншомовного походження зі стилїстичного погляду.

Змістовий модуль VI. Фразеологія. Фразеологічнї засоби практичної стилїстики.

Тема 1. Фразеологія. Типи фразеологізмів. Стилїстичнї можливостї фразеологізмів

Тема 2. Лексикографія. Типи словників

Змістовий модуль VII. Морфологія. Граматичнї засоби стилїстики.

Тема 1. Морфологічнї ресурси стилїстики.

Тема 2. Стилїстичнї можливостї службових частин мови.

Змістовий модуль VIII. Синтаксис. Пунктуація. Синтаксичнї засоби стилїстики.

Тема 1. Стилїстичнї можливостї простого речення.

Тема 2. Стилїстичнї можливостї складного речення.

Змістовий модуль IX. Синтаксис тексту. Складне синтаксичне ціле.

Тема 1. Текст та його особливостї.

Тема 2. Синтаксичнї стилїстичнї фігури.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Вступ. Загальні відомості про українську мову.

Вступ. Предмет і основні завдання курсу. Короткі відомості з історії становлення сучасної української мови та практичної стилїстики як наукових галузей. Огляд основних лїнгвістичних праць.

Поняття про мову як суспільне явище. Функції мови. Соціальнї функції української мови. Мова і мовлення в житті людини. Сучасна українська літературна мова – державна мова України, мова міжнаціонального спілкування народів України. Національна і мовна політика в Україні.

Українська мова – мова українського народу, української нації. Проблеми походження української мови: концепції зародження і розвитку української мови як окремої слов'янської мови. Її зв'язки з іншими слов'янськими мовами. Роль писемності в житті суспільства. Виникнення і розвиток письма у східних слов'ян. Слов'янська азбука Кирила і Мефодія. Становлення і розвиток нової української літературної мови. Роль І. Котляревського, Т. Шевченка, видатних учених, діячів культури, письменників у розвитку нової літературної мови.

Форми існування національної мови: літературна мова, мова фольклору, діалекти територіальнї та соціальнї. Літературна мова – нормалїзована і кодифікована форма існування української мови. Усна і писемна форма сучасної української мови. Функціонально-комунікативнї рїзновиди української літературної мови.

Основнї тенденції розвитку мови: розширення суспільних функцій мови, роль усного рїзновиду мови, мова і засоби масової інформації, посилення міжмовних контактів, тенденція до розмивання меж

територіальних діалектів. Вплив на розвиток літературної мови науки, масово-політичної інформації, творчості майстрів художнього слова.

Лінгвістичні дисципліни, які вивчають різні рівні системи сучасної української літературної мови: фонетика, лексикологія, морфеміка і морфонологія, словотвір, морфологія, синтаксис, стилістика.

Змістовий модуль 2. Стилїстика і культура мовлення. Стилї мовлення.

Стилїстика як лінгвістична дисциплїна. Предмет вивчення та завдання стилїстики. Мїсце стилїстики у системї лінгвістичних та нелінгвістичних дисциплїн: філософїї, логїки, етики. Основнї поняття стилїстики: стиль, норма, конотація, експресїя. Багатство мовних особливостей та стилїстичнї ресурси рїзних рївнїв мови. Стилї мови як лінгвістична категорїя. Поняття «функцїональнїй стилї», «варїант стилю», «пїдстилї мови».

Загальна характеристика функцїональних стилїв сучасної української мови. Дискусїї навколо питання про кїлькїсть функцїональних стилїв. Принципи класифїкацїї функцїональних стилїв. Загальна характеристика системи стилїв: наукового, офїцїйно-дїлового, художнього, розмовного, публїцистичного, конфесїйного. Пїдстилї як вияв стилю. Поняття про експресивнї та індивїдуальнї стилї. Мовнї засоби основних стилїв.

Культура мовлення як система знань і навичок, що спираються на науково пїзнанї закони стилївої норми і забезпечують найбільш рацїональне використання мови у рїзних сферах суспїльної комунїкацїї. Теоретичнїй і практичнїй аспект поняття «культура мовлення». Культура мови і культура мовлення. Огляд основних лінгвістичних праць у галузї стилїстики і культури мовлення.

Основнї проблеми і категорїї стилїстики і культури мовлення. Культура мовлення і письмо. Культура побутового мовлення. Культура мовлення фахівця видавничої галузї. Вдосконалення мовлення – актуальна проблема нашого часу. Видатнї дїячї науки й культури про культуру мовлення.

Історїя творення мовної норми і мовного стандарту. Мовна норма – категорїйне поняття культури мови. Критерїї лїтературної норми. Поняття норми лїтературної мови в орфоепїї, лексицї, фразеологїї, граматичцї, стилїстичцї. Поняття стилїстичної норми і стилїстичної рекомендацїї. Основнї характеристики стилїстичної норми, тенденцїї її розвитку. Стилїстична норма і стилїстична помилка. Типи помилок у мовленнї. Шляхи їх подолання.

Змістовий модуль 3. Фонетика. Графїка. Фонологїя. Орфоепїя. Фоностилїстичнї та орфоепїчнї засоби практичної стилїстики.

Предмет і завдання фонетики. Звук – матерїальна основа мови. Фїзична (акустична), фїзіологїчно-артикуляцїйна та функцїональна (лінгвістична) природа звукїв. Звуки мовлення і звуки мови.

Поняття фонем. Основнї функцїї фонем. Основи подїлу фонем на голоснї та приголоснї. Система голосних фонем. Класифїкацїя приголосних фонем. Чергування фонем в українській мовї. Асимїляцїя та дисимїляцїя приголосних. Подовження та подвоєння приголосних. Спрощення в групах приголосних.

Предмет і завдання графїки. Буква як основна одиниця графїчної системи української мови. Український алфавїт. Спїввїдношення мїж звуками і буквами. Особливостї позначення на письмї м'яких приголосних звукїв.

Предмет і завдання фонологїї. Склад як фонетична одиниця. Склад з артикуляцїйного та акустичного погляду. Функцїї складу. Складоподїл в українській мовї. Неоднозначнїсть складоподїлу в українській лїтературнїй мовї, її причини.

Наголос як фонетичне явище. Типи наголосу: словеснїй, логїчнїй, емфатичнїй. Словеснїй наголос, його функцїї. Подвїйний наголос у словї. Роль і характер українського словесного наголосу. Норми наголошування в українській лїтературнїй мовї.

Інтонацїя як одиниця фонетики. Функцїї інтонацїї. Інтонацїя як засїб вираження змісту мовлення.

Орфоепїя і культура мовлення. Орфоепїчнї норми, їхнє значення. Найважливїші правила української лїтературної вимови. Причини порушення орфоепїчних норм.

Стилїстичнї можливостї фонетики. Значення звукової органїзацїї мовлення. Звукопис в художньому мовленнї. Експресивнї властивостї звукїв мови. Явища поетичної фонетики (звукопис, ритміка вїрша, асонанс, алїтерацїя, рима та інше).

Засоби милозвучностї мови. Основнї ознаки милозвучностї української мови.

Правильнїсть мовлення. Чистота як комунїкативна ознака мовлення. Виявлення мовних порушень в потоцї мовлення.

Змістовий модуль 4. Морфемна будова слова. Словотвір. Словотвірні засоби практичної стилістики.

Поняття морфеми. Класифікація морфем. Основа слова. Основа словозміни, словотвору і формотворення. Історичний характер морфемної структури слова. Типи змін у морфемній будові слова: спрощення, перерозклад, ускладнення, декореляція.

Словотвір сучасної української літературної мови як об'єкт наукового вивчення і як розділ мовознавства. Словотвір і морфемна будова слова. Способи словотвору: морфологічний і неморфологічний, морфолого-синтаксичний, лексико-синтаксичний, лексико-семантичний.

Основні стилістичні засобами словотвору та використання їх у різних функціональних стилях сучасної української мови. Словоскладання і його стилістичні функції. Аббревіатури, межі їх поширення, доцільність використання у різних стилях.

Стилістичні конотації, що виникають як результат афіксального словотворення. Характеристика словотвірних засобів сучасної української мови щодо можливостей взаємозаміни, емоційно-експресивного забарвлення, стильової віднесеності.

Змістовий модуль 5. Лексикологія. Лексичні засоби практичної стилістики.

Лексикологія як наука про словниковий склад мови. Словниковий склад (лексика) – особливий рівень у системі мови. Множинність, неоднорідність лексичних одиниць. Зв'язок лексики з дійсністю. Проникність лексичної системи, її рухомість. Системність лексики. Стилістично маркована й нейтральна лексика. Емоційна лексика.

Слово як багатоаспектна одиниця, що функціонує на всіх рівнях системи мови. Значення слова і поняття. Пряме і переносне значення слова. Багатозначність як стилістичний засіб. Стилістичні можливості омонімії, синонімії та антонімії. Паронімія як стилістичний засіб і як вада тексту.

Формування української лексики. Групи лексики сучасної української мови за походженням. Старослов'язми в сучасній українській мові.

Інтернаціоналізми, запозичення, власне іншомовні слова, екзотизми, варваризми та їх стилістичні можливості. Критерії використання лексики іншомовного походження.

Активна і пасивна лексика в сучасній українській мові. Неологізми та застаріла лексика (історизми, архаїзми) в різних стилях мови.

Лексика із стилістичного погляду. Загальноживана (стилістично нейтральна) і стилістично забарвлена лексика. Книжна лексика (офіційна, науково-термінологічна, професійно-виробнича, суспільно-політична) і усно-розмовна (розмовна, просторічна, діалектна лексика, жаргонізми, вульгаризми). Мовні й стилістичні функції термінів, професіоналізмів, жаргонізмів та арготизмів. Роль діалектизмів, розмовної та просторічної лексики в різних стилях мови.

Змістовий модуль 6. Фразеологія. Фразеологічні засоби практичної стилістики. Лексикографія.

Фразеологія. Фразеологізми, їх схожість і відмінність від інших мовних одиниць. Фразеологія української мови з погляду її походження. Джерела літературної фразеології.

Типи фразеологічних одиниць за способом з'єднання компонентів. Прислів'я і приказки, крилаті вислови як одиниці фразеологічного фонду мови.

Стилістичні функції фразеологічних одиниць. Емоційно-експресивна та функціонально-стильова характеристика фразеологізмів. Фразеологія науково-технічного та офіційно-ділового різновидів мовлення. Використання фразеологізмів в різних стилях мови. Помилки, зумовлені вживанням фразеології.

Відтворення фразеологічних одиниць у перекладах з однієї мови на іншу.

Предмет лексикографії. Загальний огляд історії української лексикографії (Л.Зизаній, П.Беринда, І.П.Котляревський, Б.Грінченко та ін.). Творчі здобутки Інституту мовознавства ім. О.О.Потебні.

Типи словників. Лінгвістичні словники, довідкові видання з питань культури українського слововживання.

Змістовий модуль 7. Морфологія. Граматичні засоби стилістики.

Морфологія як учення про граматичні форми слова і граматичні категорії. Лексичне і граматичне значення слова. Способи вираження граматичних значень слова в українській мові. Граматична форма слова і граматична категорія.

Питання про частини мови та їх класифікацію в мовознавчій літературі. Принципи виділення частин мови. Слова самостійні і службові.

Морфологічні засоби стилістики української мови. Окремі стилістичні ресурси морфології. Стилістичне використання якісних, відносних, присвійних прикметників, повних і коротких форм. Прикметник – епітет. Стилістичні можливості категорій роду, числа і відмінка іменних частин мови. Стилістичні опозиції варіантних форм відмінків. Стилістичні функції займенників. Стилістичні можливості граматичних форм часу, способу, особи, виду, стану дієслів.

Використання морфологічних ресурсів службових частин мови у практичній стилістиці. Участь прийменників, сполучників, часток у творенні стилістичних фігур. Правильне вживання вигуків у різних стилях мовлення.

Змістовий модуль 8. Синтаксис. Пунктуація. Синтаксичні засоби стилістики.

Синтаксис як граматичне вчення про будову зв'язної мови. Синтаксичні одиниці. Словосполучення і речення як основні синтаксичні одиниці, їх спільні і відмінні риси. Предикативність / непередикативність як головна ознака, що розрізняє речення і словосполучення. Словосполучення і слово. Питання про відношення предикативних сполук до словосполучення. Класифікаційні схеми речень у синтаксисі. Речення прості й складні.

Принципи пунктуації. Пунктуація й синтаксична система мови. Пунктуація й інтонація. Основні типи пунктуаційних знаків та огляд їх уживання в простому та складному реченнях. Функції розділових знаків.

Способи вираження підмета й присудка. Типи простих речень. Односкладні та двоскладні речення. Активні, пасивні й безособові конструкції. Просте ускладнене речення. Пунктуація у простому реченні.

Стилістичний синтаксис української мови. Стилістичні можливості простого речення. Стилістичні функції модальних різновидів речень. Порядок слів з погляду стилістики.

Поняття про складне речення як синтаксичну структуру й інтонаційну єдність кількох предикативних частин. Основні засоби поєднання частин складного речення: інтонація, порядок розміщення частин, сполучні засоби (сполучники і сполучні слова). Основні типи складних речень, їх структурні особливості. Пунктуація у безсполучникових, складносурядних, складнопідрядних та багатокомпонентних складних реченнях. Період як форма організації складних і простих ускладнених речень. Структура, інтонація та розділові знаки періоду.

Стилістичні можливості складного речення. Синонімія різних типів складних речень. Особливості будови складного речення в науковому стилі. Типи складних речень, що переважають у наукових текстах. Зіставна характеристика простих та складних речень в офіційно-ділових матеріалах. Складне речення в публіцистиці, художньому та розмовному стилі.

Синтаксичні конструкції з чужим мовленням – своєрідна форма синтаксичних одиниць. Форма передачі чужого мовлення, структурні особливості, пунктуація. Особливості стилістичного вживання конструкцій з чужим мовленням.

Змістовий модуль 9. Синтаксис тексту. Складні синтаксичні конструкції.

Питання про одиниці тексту. Складне синтаксичне ціле як складова одиниця тексту, його будова і функції. Внутрішньотекстові структурні зв'язки і смислові відношення. Взаємозв'язок структури, типу і стилю висловлювання. Категорії і функції тексту. Абзац як структурно-композиційна одиниця тексту. Роль абзацу у конструюванні тексту.

Спроби конструювання тексту за заданими стильовими і стилістичними параметрами. Спостереження над графіко-фонетичною організацією текстів різних стилів. Аналіз текстів, стилістичний ефект, яких створюється акустико-артикуляційними ознаками звуків. Переобтяження тексту однотипними словотвірними елементами та їх оцінка з погляду культури мовлення. Семантико-стилістичний аналіз текстів усіх стилів на виявлення стилістичних функцій дієслівних, іменникових, прикметникових, займенникових форм.

Синтаксична характеристика та стилістичні можливості стилістичних фігур. Стилістичні фігури в нехудожніх та художніх текстах. Використання фігур як засобу логічного виділення та впорядкування, як прийому посилення емоційно-експресивних можливостей викладу.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	денна форма						
	Усього	у тому числі					
лекції		практичні	семінари	підсумковий контроль	індивідуальні	самостійна робота	
<i>1</i>	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. Вступ. Загальні відомості про українську мову. Стилiстичні норми сучасної української мови							
Тема 1. Вступ. Предмет і основні завдання курсу. Мова і суспільство. Мова і мислення. Функції мови і мовлення.	12	4	2				8
Тема 2. Основні етапи розвитку української мови. Виникнення і розвиток письма у східних слов'ян	22	6	2			4	8
Модульна контрольна робота	2				2		
<i>Разом за змістовим модулем</i>	36	10	4		2	4	16
Змістовий модуль 2. Стилiстика і культура мовлення. Стилi мовлення							
Тема 1. Стилiстика як мовознавча дисципліна. Основні стилі мовлення. Типи мовлення	16	6	2			2	8
Тема 2. Поняття про культуру мови. Мовна норма і стиль	18	4	2			2	8
Модульна контрольна робота	2				2		
<i>Разом за змістовим модулем</i>	36	10	4		2	4	16
Змістовий модуль 3. Фонетика. Графіка. Фонологія. Орфоепія. Фоностилістичні та орфоепічні засоби практичної стилістики							
Тема 1. Поняття звук, фонема, буква. Стилiстичні можливості фонетики	18	6	2			2	8
Тема 2. Орфоепія і культура мовлення	14	4	2			2	8
Модульна контрольна робота	2				2		
<i>Разом за змістовим модулем</i>	36	10	4		2	4	16
Змістовий модуль 4. Морфемна будова слова. Словотвір. Словотвірні засоби практичної стилістики							
Тема 1. Словотвір і морфемна будова слова	18	6	2			2	8
Тема 2. Стилiстичні засоби словотвору, використання їх у різних стилях мови	14	2	4			2	8
Модульна контрольна робота	2				2		
<i>Разом за змістовим модулем</i>	36	8	6		2	4	16

Змістовий модуль 5. Лексикологія. Лексичні засоби практичної стилістики							
Тема1. Стилiстична диференція української лексики	18	6	2			2	8
Тема2. Лексика iншомовного походження зi стилістичного погляду	16	4	2			2	8
Модульна контрольна робота	2				2		
<i>Разом за змістовим модулем</i>	36	10	4		2	4	16
Змістовий модуль 6. Фразеологія. Фразеологічні засоби практичної стилістики. Лексикографія							
Тема1. Фразеологія. Типи фразеологізмів. Стилiстичні можливості фразеологізмів	16	6	2			2	8
Тема2. Лексикографія. Типи словників	18	4	2			2	8
Модульна контрольна робота	2				2		
<i>Разом за змістовим модулем</i>	36	10	4		2	4	16
Змістовий модуль 7. Морфологія. Граматичні засоби стилістики							
Тема1. Морфологічні ресурси стилістики	16	6	4			2	8
Тема2. Стилiстичні можливості службових частин мови	14	2	2			2	8
Модульна контрольна робота	2				2		
<i>Разом за змістовим модулем</i>	36	8	6		2	4	16
Змістовий модуль 8. Синтаксис. Пунктуація. Синтаксичні засоби стилістики							
Тема1. Стилiстичні можливості простого речення	16	4	2			2	8
Тема2. Стилiстичні можливості складного речення	14	4	4			2	8
Модульна контрольна робота	2				2		
<i>Разом за змістовим модулем</i>	36	8	6		2	4	16
Змістовий модуль 9. Синтаксис тексту. Складне синтаксичне ціле							
Тема1. Текст та його особливості	16	4	2			2	8
Тема2. Синтаксичні стилістичні фігури	18	6	2			2	8
Модульна контрольна робота	2				2		
<i>Разом за змістовим модулем</i>	36	10	4		2	4	16
<i>Усього годин</i>	324	84	42		18	36	144

4. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	К-сть годин
1	Вступ. Предмет і основні завдання курсу “Сучасна українська мова та практична стилістика”. Становлення сучасної української мови та практичної стилістики як наукових галузей	2
2	Мова як суспільне явище. Мова і мовлення в житті людини	2
3	Походження і розвиток української мови. Виникнення і розвиток письма у східних слов'ян. Слов'янська азбука Кирила і Мефодія	2
4	Становлення і розвиток нової української літературної мови	2
5	Українська мова у сучасному житті. Основні тенденції розвитку української мови на сучасному етапі	2
6	Стилiстика як мовознавча дисциплiна. Стилiстична система української мови.	2
7	Характеристика функціональних стилів	2
8	Поняття про експресивні та індивідуальні стилі	2
9	Мова і мовлення в житті людини. Поняття про культуру мови	2
10	Мова і норма. Стилiстична норма.	2
11	Фонетика, фонологія як розділи мовознавства	2
12	Стилiстичні можливості фонетики Явища поетичної фонетики (звукопис, ритміка вірша, асонанс, алітерація, рима та інше)	2
13	Графіка української мови	2
14	Орфоепія і культура мовлення. Орфоепічні засоби стилістики	2
15	Основні комунікативні ознаки культури мовлення. Інтоніяція як засіб вираження змісту мовлення	2
16	Морфемна будова слова	2
17	Словотвір сучасної української літературної мови	2
18	Основні стилістичні засобами словотвору та використання їх у різних функціональних стилях сучасної української мови	2
19	Абревіатури, межі їх поширення, доцільність використання у різних стилях	2
20	Лексика української мови. Формування української лексики.	2
21	Слово як багатоаспектна одиниця мови. Пряме і переносне значення слова.	2
22	Лексичні засоби практичної стилістики.	2
23	Стилiстичні функції термінів, професіоналізмів, жаргонізмів та арготизмів	2
24	Лексика іншомовного походження зі стилістичного погляду	2
25	Фразеологія української мови з погляду її походження. Джерела літературної фразеології.	2
26	Типи фразеологічних одиниць. Стилiстичні можливості фразеологізмів	2
27	Відтворення фразеологічних одиниць у перекладах з однієї мови на іншу.	2
28	Загальний огляд історії української лексикографії	2
29	Типи словників. Лінгвістичні словники, довідкові видання з питань культури українського слововживання	2

30	Лексичне і граматичне значення слова. Способи вираження граматичних значень слова в українській мові	2
31	Стилістичні можливості категорій роду, числа і відмінка іменних частин мови	2
32	Стилістичні можливості граматичних форм часу, способу, особи, виду, стану дієслів	2
33	Стилістичні можливості службових частин мови	2
34	Синтаксис як граматичне вчення про будову зв'язної мови. Основні синтаксичні одиниці	2
35	Принципи пунктуації. Пунктуація й синтаксична система мови. Синтаксичні засоби стилістики	2
36	Стилістичні можливості простого речення	2
37	Стилістичні можливості складного речення	2
38	Текст та його особливості. Одиниці тексту. Категорії і функції тексту	2
39	Складне синтаксичне ціле як складова одиниця тексту	2
40	Синтаксичні стилістичні фігури, їх стилістичні можливості нехудожніх текстах	2
41	Стилістичні фігури в художніх текстах	2
42	Семантико-стилістичний аналіз текстів	2
	Разом	84

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	К-сть годин
1	Усний виступ на обрану тему: «Трагічні сторінки історії моєї мови», «Чарівні звуки маминої мови»	2
2	Проблеми походження української мови: концепції зародження і розвитку української мови як окремої слов'янської мови.	2
3	Культура мовлення і письмо Стилістичний аспект дослідження української мови на сучасному етапі	2
4	Функціональні стилі сучасної української літературної мови	2
5	Явища поетичної фонетики	2
6	Визначення засобів орфоепічної стилістики в розмовному стилі	2
7	Словотвірні моделі як маркери мовної системи	2
8	Афіксація. Словоскладання й основоскладання	2
9	Лексичні засоби стилістики (омоніми, антоніми, синоніми, пароніми, діалектизми)	2
10	Диференціація лексики української мови за стилістичними ознаками	2
11	Стилістичні можливості іншомовної лексики	2
12	Використання фразеологізмів в різних стилях мови	2
13	Лексикографічна діяльність Б.Д.Грінченка	2
14	Стилістичні особливості іменних частин мови	2
15	Стилістичні особливості дієслівних форм	2
16	Особливості вживання службових частин мови	2
17	Стилістичні особливості побудови простих речень	2
18	Особливості побудови складного речення в основних функціональних стилях	2
19	Зіставна характеристика простих та складних речень в текстах офіційно-ділового стилю	2
20	Особливості побудови текстів різних функціональних стилів	2
21	Синтаксична характеристика та стилістичні можливості стилістичних фігур	2
	Разом	42

6. Самостійна робота. Карта самостійної роботи

Розділи (обсяг в годинах)	Вид контролю	Бали
Змістовий модуль I. Вступ. Загальні відомості про українську мову. Стилiстичнi норми української мови (36 годин)		
Тема 1. Мова як суспільне явище. Українська мова – державна мова України (8 год.)	Перевірка конспектів	5
Тема 2. Теорії щодо походження мови (8 год.)	Перевірка конспектів	5
Змістовий модуль II. Стилiстика i культура мовлення. Стилi мовлення (36 годин)		
Тема 3. Поліфункціональність мови і мовлення (8 год.)	Перевірка конспектів	5
Тема 4. Культура мовлення і письмо (8 год.)	Виконання практичних завдань	5
Змістовий модуль III. Фонетика. Графіка. Фонологія. Орфоепіія. Фоностилістичні та орфоепічні засоби практичної стилістики (36 годин)		
Тема 5. Чистота як комунікативна ознака мовлення. Експресивні властивості звуків мови (8 год.)	Виконання практичних завдань	5
Тема 6. Орфоепічні засоби стилістики. Мовні порушення в потоці мовлення (8 год.)	Виконання практичних завдань	5
Змістовий модуль IV. Морфемна будова слова. Словотвір. Словотвірні засоби практичної стилістики (36 годин)		
Тема 7. Словотвірні засоби сучасної української мови (8 год.)	Перевірка конспектів	5
Тема 8. Способи творення слів різних функціональних стилів (8 год.)	Виконання практичних завдань	5
Змістовий модуль V. Лексикологія. Лексичні засоби практичної стилістики (36 годин)		
Тема 9. Багатозначність як стилістичний засіб (8 год.)	Виконання практичних завдань	5
Тема 10. Стилiстично маркована й нейтральна лексика (8 год.)	Виконання практичних завдань	5
Змістовий модуль VI. Фразеологія. Фразеологічні засоби практичної стилістики. Лексикографія (36 годин)		
Тема 11. Джерела літературної фразеології. Фольклорні та народнопоетичні фразеологізми (8 год.)	Перевірка конспектів	5
Тема 12. Творчі здобутки Інституту мовознавства ім. Потебні (8 год.)	Повідомлення	5
Змістовий модуль VII. Морфологія. Граматичні засоби стилістики (36 годин)		
Тема 13. Стилiстичнi можливостi числiвникiв, займенникiв (8 год.)	Виконання практичних завдань	5
Тема 14. Стилiстичнi можливостi вигукiв (8 год.)	Виконання практичних завдань	5
Змістовий модуль VIII. Синтаксис. Пунктуація. Синтаксичні засоби стилістики (36 годин)		
Тема 15. Стилiстичнi можливостi односкладних речень (8 год.)	Виконання практичних завдань	5
Тема 16. Стилiстичнi можливостi речень з рiзними видами зв'язку (8 год.)	Виконання практичних завдань	5
Змістовий модуль IX. Синтаксис тексту. Складне синтаксичне ціле (36 годин)		
Тема 17. Стилiстичнi можливостi текстiв книжного стилю (8 год.)	Перевірка конспектів	5
Тема 18. Стилiстичнi фігури у текстах художнього стилю (8 год.)	Виконання практичних завдань	5
Разом: 144 години	Разом: 180 балів	

Індивідуальні завдання

Індивідуальна навчально-дослідна робота з курсу «Стилістика ділового мовлення та редагування» є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента (підготовка реферату за визначеними темами), результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання дослідного завдання захистом реферату.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) – це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних та практичних занять і охоплює декілька тем навчального курсу.

Вид ІНДЗ, вимоги та оцінювання:

✓ лінгвістичне дослідження у вигляді реферату (охоплює зміст декількох тем навчального курсу) та представлення захисту у вигляді презентації Microsoft Office Power Point – **15 балів**.

Реферат – це короткий виклад великого дослідження або кількох праць з якоїсь наукової проблеми. У процесі його підготовки необхідно опрацювати декілька джерел, вибрати найцікавіші положення, найяскравіші приклади.

Орієнтовна структура ІНДЗ (лінгвістичне дослідження у вигляді реферату і презентація Microsoft Office Power Point):

- 1) титульний лист;
- 2) зміст;
- 3) вступ;
- 4) основна частина;
- 5) висновки;
- 6) додатки;
- 7) список використаних джерел.

У вступі обґрунтовується актуальність теми, формулюються мета та задачі дослідження.

Основна частина присвячена досліджуваній проблемі і може бути розбита на окремі параграфи.

У висновках узагальнюються результати і даються практичні рекомендації.

Обсяг реферату не повинен перевищувати 20 друкованих сторінок.

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни.

Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у табл. 8.1 і 8.2.

Таблиця 8.1

Шкала оцінювання ІНДЗ

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	25-30	Відмінно
Достатній	18-24	Добре
Середній	11-17	Задовільно
Низький	0-10	Незадовільно

Орієнтовна тематика рефератів

1. Стилістика як лінгвістична дисципліна. Основні поняття і проблематика стилістики.
2. Основні проблеми і методи стилістики. Основні напрямки стилістичних досліджень.
3. Стилістична система сучасної української літературної мови.
4. Лінгвістичні та екстралінгвістичні (позамовні) характеристики функціонального стилю.
5. Функціональний стиль і мовна норма. Співвідношення функціональних стилів і жанрів.
6. Класифікація стилів сучасної української літературної мови.
7. Особливості наукового та офіційно-ділового стилів сучасної української літературної мови.
8. Визначальні особливості художнього стилю сучасної української літературної мови.
9. Особливості публіцистичного стилю сучасної української літературної мови.
10. Основні ознаки та мовні особливості розмовного стилю.
11. Офіційно-діловий стиль і його підстили. Основні стилістичні риси і способи їх вираження.
12. Визначальні мовні засоби для формування наукового, публіцистичного, офіційно-ділового, розмовного та художнього стилів.
13. Мовні особливості конфесійного стилю.
14. Фоностилістика (графіко-фонетичні засоби стилістики).
15. Лексичні засоби стилістики. Стилістичні функції слів з переносним значенням. Метафоризація та її різновиди.
16. Стилістичні особливості синоніміки. Стилістичні функції перифразів.
17. Сфера вживання омонімів у різних функціональних стилях.
18. Парономазія як один із стилістичних прийомів.
19. Стилістичне вживання та використання каламбурів.
20. Роль антонімії в різних функціональних стилях.
21. Антитеза та її роль у художніх текстах.
22. Сфера вживання застарілої лексики, старослов'янizmів.
23. Стилістичні функції неологізмів.
24. Стилістичні функції діалектизмів та жаргонізмів.
25. Стилістична класифікація фразеологізмів. Роль фразеології у різних стилях.
26. Крилаті слова та афоризми, їх стилістична роль.
27. Характерні евфонічні тенденції сучасної української літературної мови.
28. Стилістичні можливості словотворення.
29. Стилістичні можливості використання іменників та його граматичних форм.
30. Стилістичні можливості простих і складних (аналітичних) форм, ступенів порівняння прикметників.
31. Стилістична характеристика варіантних форм числівника, слів числового значення.
32. Займенник. Використання займенника у різних стилях мовлення.
33. Стилістика дієслова. Місце дієслова у різних стилях мовлення.
34. Стилістичні особливості використання неповнозначних частин мови.
35. Стилістичний синтаксис. Стилістичні властивості головних та другорядних членів речення.
36. Стилістичні можливості простого речення.
37. Стилістичні можливості складного речення.
38. Період та його стилістичне використання.
39. Культура мовлення як предмет вивчення. Теоретичний і практичний аспект поняття «культура мовлення».

Оцінка з реферату є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни «Сучасна українська мова та практична стилістика».

**Критерії оцінювання реферату
(лінгвістичне дослідження, презентація до нього у форматі PowerPoint)**

Максимальна оцінка за підготовку і захист реферату – 15 балів. Оцінювання відбувається на підставі таких критеріїв:

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, правильне і повне формулювання мети, завдань дослідження, розкриття теми дослідження.	2 бали
2.	Наявність плану реферату та списку першоджерел.	1 бал
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	2 балів
4.	Дотримання правил реферуванням наукових публікацій. Правильне цитування теоретичних джерел, рівень узагальнень і аналізу наукових праць	1 бали
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, уміння формулювати висновки, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження.	2 бали
6.	Грамотність, логічність і загальний стиль викладу.	2 бали
7.	Дотримання вимог технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки, список використаних джерел).	2 бали
8.	Захист роботи: уміння усно зробити короткий виклад, дотримання логіки викладу, культура мовлення, доречність використання прикладів, презентації Microsoft Office Power Point.	3 балів
Разом		15 балів

7. Навчально-методична карта дисципліни

III семестр

Разом – 108 годин, з них: лекцій – години, практичних занять – години, підсумковий контроль – 6 годин, самостійна робота – 48 години, індивідуальні – 12 годин.

Тижні	Теми лекційних занять	Теми практичних занять	Теми самостійних завдань	Індивідуальні	ПМК
Модуль 1. Вступ. Загальні відомості про українську мову. Стилiстичні норми української мови					
1	Вступ. Предмет і основні завдання курсу “Сучасна українська мова та практична стилістика”. Становлення сучасної української мови та практичної стилістики як наукових галузей		Мова як суспільне явище	Соціальні функції української мови	
	Мова як суспільне явище. Мова і мовлення в житті людини		Українська мова – державна мова України		
2	Походження і розвиток української мови. Виникнення і розвиток письма у східних слов'ян. Слов'янська азбука Кирила і Мефодія.	Усний виступ на обрану тему: «Трагічні сторінки історії моєї мови», «Чарівні звуки маминої мови»	Теорії походження української мови		
3	Становлення і розвиток нової української літературної мови.	Проблеми походження української мови: концепції зародження і розвитку української мови як окремої слов'янської мови			
4	Українська мова у сучасному житті. Основні тенденції розвитку української мови на сучасному етапі			Мова і засоби масової інформації	
5					ПМК
Модуль 2. Стилiстика і культура мовлення. Стилi мовлення					
6	Характеристика функціональних стилів				
7	Поняття про експресивні та індивідуальні стилі	Культура мовлення і письмо. Стилiстичний аспект дослідження української мови на сучасному етапі	Поліфункціональність мови і мовлення	Підстилi як вияв стилю	
8	Мова і мовлення в житті людини. Поняття про культуру мови	Функціональні стилі сучасної української літературної мови	Культура мовлення і письмо	Зв'язок культури мовлення з іншими лінгвістичними дисциплінами	
9	Мова і норма.				
	Стилiстична норма.				ПМК
Модуль 3. Фонетика. Графіка. Фонологія. Орфоепія. Фоностилістичні та орфоепічні засоби практичної стилістики					
10	Стилiстичні можливості фонетики Явища поетичної фонетики (звукопис, ритміка вірша, асонанс, алітерація, рима та інше)		Чистота як комунікативна ознака мовлення. Експресивні властивості звуків мови	Звукопис в художньому мовленні	
11	Графіка української мови	Явища поетичної фонетики			
12	Орфоепія і культура мовлення. Орфоепічні засоби стилістики	Визначення засобів орфоепічної стилістики в розмовному стилі	Орфоепічні засоби стилістики. Мовні порушення в потоці мовлення		
13	Основні комунікативні ознаки культури мовлення. Інтонанція як засіб вираження змісту мовлення			Засоби милозвучності мови	
14					ПМК
					Залік

IV семестр

Разом – 108 годин, з них: лекцій – години, практичних занять – години, підсумковий контроль – 6 годин, самостійна робота – 48 години, індивідуальні – 12 годин.

Тижні	Теми лекційних занять	Теми практичних занять	Теми самостійних завдань	Індивідуальні	ПМК
Модуль 4. Морфемна будова слова. Словотвір. Словотвірні засоби практичної стилістики					
1	Морфемна будова слова Словотвір сучасної української літературної мови		Словотвірні засоби сучасної української мови		
2	Основні стилістичні засобами словотвору та використання їх у різних функціональних стилях сучасної української мови	Словотвірні моделі як маркери мовної системи		Правопис складних слів	
3	Абревіатури, межі їх поширення, доцільність використання у різних стилях	Афіксація. Словоскладання й основокладання	Способи творення слів різних функціональних стилів	Уживання абревіатур у книжних стилях	
4					ПМК
Модуль 5. Лексикологія. Лексичні засоби практичної стилістики					
5	Лексика української мови. Формування української лексики. Слово як багатоаспектна одиниця мови. Пряме і переносне значення слова.		Багатозначність як стилістичний засіб		
6	Лексичні засоби практичної стилістики.	Лексичні засоби стилістики (омоніми, антоніми, синоніми, пароніми, діалектизми)		Роль діалектизмів, розмовної та просторічної лексики в різних стилях мови	
7	Стилістичні функції термінів, професіоналізмів, жаргонізмів та арготизмів	Диференціація лексики української мови за стилістичними ознаками	Стилістично маркована й нейтральна лексика	Критерії використання лексики іншомовного походження	
8	Лексика іншомовного походження зі стилістичного погляду	Стилістичні можливості іншомовної лексики			
9					ПМК
Модуль 6. Фразеологія. Фразеологічні засоби практичної стилістики. Лексикографія					
10	Типи фразеологічних одиниць. Стилістичні можливості фразеологізмів Відтворення фразеологічних одиниць у перекладах з однієї мови на іншу.		Джерела літературної фразеології. Фольклорні та народнопоетичні фразеологізми	Прислів'я і приказки, крилаті вислови як одиниці фразеологічного фонду мови.	
11	Загальний огляд історії української лексикографії	Використання фразеологізмів в різних стилях мови			
12	Типи словників. Лінгвістичні словники, довідкові видання з питань культури українського слововживання	Лексикографічна діяльність Б.Д.Грінченка	Творчі здобутки Інституту мовознавства ім. Потебні	Відтворення фразеологічних одиниць у перекладах з однієї мови на іншу	
13					ПМК

V семестр

Разом – 108 годин, з них: лекцій – години, практичних занять – години, підсумковий контроль – 6 годин, самостійна робота – 48 години, індивідуальні – 12 годин.

Тижні	Теми лекційних занять	Теми практичних занять	Теми самостійних завдань	Індивідуальні	ПМК
Модуль 6. Морфологія. Граматичні засоби стилістики					
1	Лексичне і граматичне значення слова. Способи вираження граматичних значень слова в українській мові				
	Стилістичні можливості категорій роду, числа і відмінка іменних частин мови		Стилістичні можливості числівників, займенників	Правопис іменників, прикметників, числівників	
2	Стилістичні можливості граматичних форм часу, способу, особи, виду, стану дієслів	Стилістичні особливості іменних частин мови	Стилістичні можливості вигуків		
3		Стилістичні особливості дієслівних форм			
4	Стилістичні можливості службових частин мови	Особливості вживання службових частин мови		Вживання вигуків	
5					ПМК
Модуль 7. Синтаксис. Пунктуація. Синтаксичні засоби стилістики					
6	Синтаксис як граматичне вчення про будову зв'язної мови. Основні синтаксичні одиниці	Стилістичні особливості побудови простих речень			
7	Принципи пунктуації. Пунктуація й синтаксична система мови. Синтаксичні засоби стилістики		Стилістичні можливості односкладних речень	Розділові знаки у простому реченні	
	Стилістичні можливості простого речення				
8	Стилістичні можливості складного речення	Особливості побудови складного речення в основних функціональних стилях		Розділові знаки у складних реченнях	
9		Зіставна характеристика простих та складних речень в текстах офіційно-ділового стилю	Стилістичні можливості речень з різними видами зв'язку		
10					ПМК
Модуль 8. Синтаксис тексту. Складне синтаксичне ціле					
11	Текст та його особливості. Одиниці тексту. Категорії і функції тексту				
	Складне синтаксичне ціле як складова одиниця тексту				
12	Синтаксичні стилістичні фігури, їх стилістичні можливості нехудожніх текстах		Стилістичні можливості текстів книжного стилю	Переобтяження тексту однотипними словотвірними елементами та їх оцінка з погляду культури мовлення	
	Стилістичні фігури в художніх текстах		Стилістичні фігури у текстах художнього стилю		
13		Особливості побудови текстів різних функціональних стилів		Приєм посилення емоційно-експресивних можливостей викладу	
14	Семантико-стилістичний аналіз текстів	Синтаксична характеристика та стилістичні можливості стилістичних фігур			
15					ПМК
					Екзамен

8. Методи навчання.

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

• *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

• *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

• *Практичні*: виконання практичних робіт.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

9. Методи контролю

Методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік.

Методи письмового контролю: модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, реферат.

Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Засоби діагностики успішності навчання:

- тестування;
- практичні завдання творчо-репродуктивного характеру;
- термінологічні диктанти;
- упорядкування термінологічного словника;
- інформаційні тематичні повідомлення;
- конспектування статей;
- створення текстів ділової документації (біографія, характеристика, резюме, наказ, доповідна, розписка, візитка, оголошення тощо);
- переклад та редагування речень, текстів офіційно-ділового стилю;
- написання реферату, створення презентації з подальшим її захистом;
- модульні контрольні роботи.

Форма підсумкового контролю успішності навчання – залік (3с.), екзамен (5с.).

Питання до екзамену

1. Визначити предмет і завдання курсу «Сучасна українська мова та практична стилістика». Схарактеризувати взаємозв'язок стилістики з іншими мовознавчими дисциплінами.
2. Довести, що мова – система мовних одиниць. Схарактеризувати рівні мовної системи, указати розділи науки про мову.
3. Встановити спільне та відмінне між поняттями «мова» і «мовлення», «стилістика мови» і «стилістика мовлення», з'ясувати сутність значення цих понять для фахівця спеціальності «видавнича справа та редагування».
4. Дати визначення понять «мова», «мовлення», «функції мови і мовлення». Схарактеризувати зв'язок мови з мисленням і мовленням.
5. Дати визначення поняття «сучасна українська літературна мова». Схарактеризувати основні ознаки та норми літературної мови.
6. Схарактеризувати теоретичний і практичний аспект поняття «культура мовлення», основні вимоги до культури усного та писемного мовлення.
7. Прокоментувати погляди мовознавців щодо теорій походження української мови, етапів становлення і розвитку української мови.

8. Довести, що українська національна мова - основа культури українського народу, його державності.
9. Довести, що стилістика є розділом лінгвістики. Указати основні напрямки та методи стилістичних досліджень.
10. Схарактеризувати стилістичну систему сучасної української літературної мови, стилістичні засоби української мови, джерела збагачення стилістики української мови.
11. Указати основні поняття стилістики. Довести, що текст, період є об'єкти стилістики.
12. Розкрити зміст понять «функціональний стиль», «мовна норма», «стилістична норма», «авторський стиль».
13. Проілюструвати прикладами з текстів основні вимоги до стилістики використання етикетних мовних формул.
14. Схарактеризувати основні поняття фоностилістики. Проілюструвати прикладами з текстів засоби милозвучності української мови.
15. Схарактеризувати найважливіші правила української літературної вимови звукосполучень. Установити взаємозв'язок орфоепії з культурою усного мовлення.
16. Схарактеризувати акцентуаційні норми сучасної української літературної мови.
17. Указати принципи і критерії класифікації стилів, співвідношення функціональних стилів і жанрів.
18. На прикладі службової бесіди та телефонної розмови схарактеризувати основні вимоги до культури усного ділового мовлення.
19. Схарактеризувати офіційно-діловий стиль і його підстили, указавши основні стилетвірні риси і способи їх вираження.
20. Схарактеризувати розмовний стиль, указавши основні стилетвірні риси і способи їх вираження, способи проникнення розмовного стилю у інші стилі.
21. Схарактеризувати публіцистичний стиль, указавши основні стилетвірні риси і способи їх вираження.
22. Схарактеризувати науковий стиль, указавши основні стилетвірні риси і способи їх вираження.
23. Схарактеризувати художній стиль, указавши основні стилетвірні риси і способи їх вираження.
24. Схарактеризувати конфесійний стиль, указавши основні стилетвірні риси і способи їх вираження.
25. Проілюструвати прикладами з текстів особливості структурно-інтонаційної організації усного мовлення.
26. Проаналізувати зміст понять «лексична стилістика», «стилістичне навантаження слова», «стилістико-функціональна диференціація лексичного складу української лексики».
27. Довести, що точність слововживання є стилістичною категорією. Укласти правила щодо точності слововживання в усному мовленні.
28. Проілюструвати прикладами з текстів різних функціональних стилів стилістичні функції тематичних груп лексики сучасної української літературної мови.
29. Указати принципи і критерії класифікації лексики на стилістично-нейтральну і стилістично забарвлену. Проаналізувати особливості вживання термінів, професіоналізмів в різних функціональних стилях.
30. З'ясувати сферу вживання розмовно-просторічної лексики, жаргонізмів, суржику, сленгу; негативну роль їх вживання в професійному мовленні.
31. Дати визначення понять «діалектизми», «жаргонізми». Схарактеризувати сферу їх вживання у розмовному та художньому стилях.
32. Дати визначення поняття «омоніми». Проілюструвати стилістичну роль та сферу їх вживання у різних функціональних стилях.
33. Дати визначення поняття «пароніми». Проілюструвати стилістичну роль та сферу їх вживання у різних функціональних стилях.
34. Дати визначення поняття «антоніми». Проілюструвати стилістичну роль та сферу їх вживання у різних функціональних стилях.
35. Дати визначення понять «синоніми», «морфологічні синоніми». Проілюструвати стилістичну роль та сферу їх вживання у різних функціональних стилях.

36. Прокоментувати погляди мовознавців щодо класифікації фразеологізмів, їх функції в різних стилях мовлення.
37. Встановити сферу вживання застарілої лексики, старослов'янizmів, їх стилістична роль в сучасних текстах різних функціональних стилів.
38. Схарактеризувати стилістична роль крилатих слів та афоризмів у текстах публіцистичного стилю, вимоги до їх пунктуаційного оформлення.
39. Обґрунтувати стилістичну роль мовних кліше, штампів, складених найменувань в текстах офіційно-ділового та наукового стилю.
40. Класифікувати способи словотвору. З'ясувати стилістичну роль суфіксів у художньому стилі.
41. Указати стилістичні можливості словотворчих засобів, особливості уживання складних слів, аббревіатур і графічних скорочень у діловому та науковому стилях.
42. Указати стилістичні можливості використання іменників та їх граматичних форм у текстах різних функціональних стилів.
43. Указати стилістичні можливості простих і складних (аналітичних) форм, ступенів порівняння прикметників у текстах різних функціональних стилів.
44. Указати стилістичні можливості використання прислівників у текстах різних функціональних стилів.
45. Указати стилістичні можливості дієслів та їх граматичних форм у текстах різних функціональних стилів.
46. Указати стилістичні можливості числівників та особливості їх використання в текстах офіційно-ділового, наукового стилю.
47. Указати стилістичні функції займенників у текстах епістолярного стилю та ділової документації.
48. Указати стилістичні функції службових слів, особливості вживання прийменників в сучасній українській літературній мові.
49. Розкрити зміст понять «стилістичний синтаксис», «стилістичні можливості словосполучень», «складні випадки керування».
50. Указати стилістичні можливості головних членів речення, з'ясувати принципи узгодження однорідних підметів з присудком.
51. Схарактеризувати стилістичні можливості ускладнених речень, стилістичні функції звертань в епістолярному стилі.
52. Схарактеризувати стилістичні можливості складних сполучникових речень в текстах художнього стилю.
53. Схарактеризувати стилістичні можливості складних безсполучникових речень в текстах художнього стилю.
54. Схарактеризувати стилістичні функції відокремлених другорядних членів речення, вставних і вставлених конструкцій в текстах різних функціональних стилів.
55. Схарактеризувати стилістичні функції прямої, непрямої, невластивої мови в усному та писемному мовленні.
56. Навести аргументи, які доводять необхідність дотримання законів текстотворення відповідно до вимог стилю, підстилю, жанру.
57. Схарактеризувати стилістичні функції односкладних та неповних речень в текстах різних функціональних стилів.
58. Схарактеризувати стилістичні функції однорідних членів речення в текстах різних функціональних стилів.
59. Схарактеризувати стилістичні можливості порядку слів у реченні в текстах різних функціональних стилів.
60. Класифікувати сучасні словники. Обґрунтувати, якими фаховими словниками має послуговуватися сучасний видавець у своїй професійній діяльності.

Кожен з білетів складається з трьох питань: перші два - передбачають перевірку знань теоретичного рівнів, третє - практичне завдання (стилістичний аналіз тексту).

Таблиця 11.1

Критерії і норми оцінювання навчальної діяльності студентів на лекціях

Максимальна к-сть балів	Критерії оцінювання
1	Студент присутній на занятті, конспектує навчальний матеріал, знає положення теорії, може навести приклади їх застосування в практичній діяльності.
0	Студент відсутній на занятті.

Таблиця 11.2

Критерії і норми оцінювання навчальної діяльності студентів на практичних заняттях і виконання самостійної роботи

Максимальна к-сть балів	Критерії оцінювання
9-10	Висока активність на ПЗ і достатньо високий рівень самостійної підготовки.
7-8	Достатня активність на ПЗ та достатній рівень самостійної підготовки, проте студент допускає неточності при формулюванні певних положень, негрубі помилки при виконанні лінгвістичних вправ
5-6	Середня активність на ПЗ і середній рівень самостійної підготовки, студент допускає неточності при формулюванні певних положень, грубі помилки при виконанні лінгвістичних вправ
3-4	Низька активність на ПЗ і низький рівень самостійної підготовки, студент допускає низку грубих помилок, низький рівень знань теоретичного матеріалу.
1-2	Пасивна поведінка студента на ПЗ і відсутність будь-якої самостійної підготовки, репродуктивне списування текстів навчального матеріалу або його запису після колективного опрацювання навчального матеріалу

Таблиця 11.3

Критерії і норми оцінювання модульної (контрольної) роботи

Максимальна к-сть балів -25	Критерії оцінювання
25 - 20	Завдання виконані якісно (90% - 100% виконання усіх розділів модульної (контрольної) роботи).
19 - 15	Завдання виконані якісно з достатньо високим рівнем правильних відповідей (89% - 75% виконання усіх розділів модульної (контрольної) роботи).
14 - 10	Завдання виконані якісно з середнім показником правильних відповідей (74% - 50% виконання всіх розділів модульної (контрольної) роботи).
0	Завдання не виконано (виконання 49% усіх розділів модульної (контрольної) роботи).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
69-74	D	задовільно	
60-68	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання творчої роботи

Максимальна кількість балів	Характеристика змісту виконаної роботи	Грамотність	
		Орфографічні, пунктуаційні	Лексичні, стилістичні
1-3	Студент будує лише окремі речення; лексика висловлювання дуже бідна. Реквізити документу не витримані.	15-16 і більше	9-10
4-5	Студент будує окремі фрагменти висловлювання; лексика і граматична будова мовлення бідна й одноманітна. Реквізити документу не витримані.	13-14	
6-8	За обсягом робота складає менше половини від норми; висловлювання не є завершеним текстом, непослідовність викладу, пропуск фрагментів, важливих для розуміння думки; лексика і граматична будова збіднені. Реквізити документу не витримані.	11-12	
9-10	Усне чи письмове висловлювання за обсягом складає дещо більше половини від норми і характеризується уже певною завершеністю, зв'язністю; проте є недоліки за рядом показників (до семи), наприклад: характеризується неповнотою оформлення документу; порушенням послідовності викладу; не розрізняється основна та другорядна інформація; добір слів не завжди вдалий. Реквізити документу витримані, проте допущено упущення чи грубі порушення.	9-10	6-8
11-12	За обсягом робота наближається до норми, у цілому є завершеною, але трапляються недоліки за низкою показників (до шести): роботі властива неточність в оформленні реквізитів документу, бракує єдності стилю, добір слів не завжди вдалий та ін.	7-8	
13-14	За обсягом висловлювання, виклад тексту документу загалом зв'язний, дотримано його реквізити, але робота характеризується недоліками за кількома показниками (до п'яти): помітний нормативні порушенні при оформленні документа, добір слів не завжди вдалий, використано граматично неправомірні форми слова чи речення тощо.	5-6	
15-16	Студент самостійно створює достатньо повний, зв'язний текст документа, вдало добираються лексичні засоби, але в роботі є недоліки (до чотирьох), наприклад: неточності у дотриманні реквізитів, порушення послідовності викладу основного змісту документу; допущено орфографічні та синтаксичні помилки.	4-3	
17	Студент самостійно будує послідовний, повний, логічно викладений текст; вдало добирає лексичні засоби, однак припускається окремих недоліків: здебільшого це тощо.	1 + 1 (негруба)	
18	Студент самостійно будує послідовний, повний текст, ураховує всі вимоги до виконання завдання, витримано всі реквізити; робота відзначається багатством словника, граматичною правильністю, додержанням стильової єдності і виразності тексту; але з обох критеріїв допущено недоліки.	1	2
19	Студент самостійно створює відповідний тип документу (з урахуванням його виду), ураховує всі вимоги до виконання завдання, витримано всі реквізити; робота в цілому відзначається багатством словника, точністю слововживання, стилістичною єдністю, граматичною різноманітністю та відповідністю стилістичним нормам, але за одним з критеріїв допущено недолік.	1 (негруба)	1
20	Студент самостійно створює відповідний тип документу (з урахуванням його виду), ураховує всі вимоги до виконання завдання, витримано всі реквізити; робота відзначається багатством слововживання, граматичною та стилістичною правильністю. Відсутнє порушення будь-яких мовних норм.		

10. Розрахунок рейтингових балів за видами поточного контролю

№	Вид діяльності	Максимальна кількість балів за один вид роботи	Обов'язкова кількість за курс	Максимальна кількість балів за всі види роботи
за семестр III				
1.	Відвідування лекцій	1	14	14
2.	Відвідування практичних (семінарських) занять	1	7	7
3.	Виконання завдання для самостійної роботи (домашнього завдання)	5	6	30
4.	Робота на практичному (семінарському) занятті (доповідь; виступ; повідомлення; участь у дискусії тощо).	10	4	40
5.	Реферат	15	1	15
6.	Тестування	10	3	30
7.	Виконання модульної контрольної роботи	25	3	75
Всього:				211
Коефіцієнт (залік)		2,11		100

№	Вид діяльності	Максимальна кількість балів за один вид роботи	Обов'язкова кількість за курс	Максимальна кількість балів за всі види роботи
Розрахунок балів за IV - V семестри				
1.	Відвідування лекцій	1	28	28
2.	Відвідування практичних (семінарських) занять	1	14	14
3.	Виконання завдання для самостійної роботи (домашнього завдання)	5	12	60
4.	Робота на практичному (семінарському) занятті (доповідь; виступ; повідомлення; участь у дискусії тощо).	10	5	50
5.	Тестування	10	6	60
6.	Творча робота	20	1	15
7.	Виконання модульної контрольної роботи	25	6	150
8.	Реферат	15	1	15
Всього:				392
Коефіцієнт		6,53		60
Екзамен				40
Разом				100

11. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

• *Словесні*: лекція (оглядова, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), колоквиуми, пояснення, розповідь, бесіда.

• *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

• *Практичні*: завдання на мовне вправління (різноманітні вправи, тести, написання статей, складання конспектів, анотацій, рецензій на усні й письмові тексти, інтерв'ю, нарисів, резюме, відгадування мовних загадок, ребусів, кросвордів, участь у мовних іграх, конструювання лінгвістичних задач тощо), виконання проблемно-пошукових завдань (засвоєння системи термінів, проведення мовознавчого дослідження);

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача (творчі завдання: написання творів-описів, творів-міркувань, творів-медитацій, есе, замальовок, пейзажних портретів, оповідей у народно-розмовній манері, розповідей різного типу, переказів з творчим завданням, аналіз промов визначних діячів минулого і сучасності, проведення корекції та редагування текстових зразків, трансформації тексту); самостійна робота студентів (робота з довідниковими джерелами, філологічними Інтернет-ресурсами, вивчення творчого доробку вчених-лінгвістів, письменників, діячів культури та представлення їх здобутків, написання рефератів, доповідей, статей, есе, анотацій, тощо); виконання індивідуальних навчальних завдань, створення колективних творчих проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо), аналіз мови фольклорних і художніх творів, літературознавчих, історичних, географічних та інших текстів, відеороликів, відеосюжетів, статей у фахових журналах "Дивослово", "СіЧ", "Українська мова і література в сучасній школі", передач радіо і телебачення з погляду експресивності і стилістичної забарвленості.

12. Методичне забезпечення курсу

1. Робоча навчальна програма.
2. Фонд електронних документів та друковані навчальні посібники.
3. Опорні конспекти лекцій.
4. Збірка тестових і контрольних завдань для тематичного оцінювання навчальних досягнень студентів.
5. Засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).
6. Роздавальний матеріал до тем, схеми, таблиці, тестові завдання.
7. Питання для самоконтролю за темами.
8. Методичні рекомендації до підсумкового контролю та виконання індивідуальних завдань.
9. Перелік основних термінів та понять з дисципліни.
10. Питання для самоконтролю за темами.
11. Засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).
12. Завдання для ректорського контролю знань студентів з навчальної дисципліни.

13. Очікувані результати

У результаті засвоєння курсу “Сучасна українська мова і практична стилістика” студент:

- **знає та аналізує:**
 - імена визначних учених-лінгвістів та їх праці; вислови про мову відомих діячів науки, культури, суспільно-громадського життя;
 - особливості становлення та розвитку української мови; функції, які виконує мова в суспільстві;
 - основні комунікативні якості мовлення; стилістично-виражальні функції мовних одиниць;
 - особливості української літературної мови як вищої форми існування національної мови; форми існування української літературної мови;
 - сутність понять “етап розвитку мови”, “мова”, “мовлення”, “національна мова”, “літературна мова”; “мовна особистість”, “національно-мовне виховання”; “термін”, “орфограма”, “мовна норма”;
 - норми української мови; причини відхилення від них; принципи та правила української орфоєпії, орфографії, пунктуації; типи основних орфограм; правила переносу та географічного скорочення слів;
 - основні відомості про лексичне значення слова, типи переносних значень, омоніми і суміжні з ними явища; джерела запозичень слів;
 - специфіку української лексикології та фразеології; основні ознаки фразеологічних одиниць, спільні й відмінні риси фразеологізмів і вільних словосполучень;
 - різні типи словників, творчий внесок Б.Д.Грінченка у мовознавчу науку;
 - способи українського словотвору; особливості творення різних частин мови;
 - лексико-граматичні розряди іменників, прикметників, займенників, числівників, дієслів, їх синтаксичну роль, стилістичне використання в художньому, розмовному, офіційно-діловому, епістолярному стилях;
 - сферу використання, призначення основних функціональних стилів мовлення, їх фонетичні, інтонаційні, лексичні, морфологічні, синтаксичні особливості;
 - нововведення в українському правописі;
- **визначає:**
 - особливості української мови на фоні інших у міжкультурній комунікації; мовної особистості сучасного українця;
 - сутність мовленнєвого спілкування як важливої форми взаємодії людей;
 - стилістичні функції афіксів української мови в текстах журнальних і газетних жанрів;
 - засоби, за допомогою яких твориться звуковий фон тексту;
 - типи переносних значень, з'ясувати їх стильове забарвлення;
 - ознаки власне українських слів, їх стилістичні функції в тексті;
 - стилістичну роль діалектизмів у художніх творах;
 - роль, функції використання фразеологізмів у текстах художнього, публіцистичного, наукового стилів; можливі джерела походження фразеологізмів, їх виховний потенціал;
 - рід іменників - назв осіб за професією, посадою, званням;
 - основні способи творення дієслів, дієприкметників, дієприслівників;
 - типи словосполучень за морфологічним вираженням головного слова;
 - структуру простого двоскладного речення, способи вираження підмета і присудка;
 - спільне та відмінне між різними жанрами науково-навчального стилю (рецензія, анотація, доповідь, реферат, тези, конспект);
- **характеризує:**
 - ознаки самобутності української мови;
 - процес формування української національної мови, історію створення слов'янського алфавіту, перші українські граматики і словники;
 - сучасні тенденції словотвірних норм;

- стилістичні особливості просторіччя, професійних різновидів, жаргону, варваризмів, кальок; особливості функціонування загальномовних неологізмів та їх стилістичне значення в публіцистичному, художньому стилях;
- мовлення дикторів українського радіо, телебачення з метою виявлення орфоепічних відхилень;
- словосполучення і речення з погляду їх структури і комунікативного призначення;
- складні випадки перекладу словосполучень з російської мови українською;
- стилістичні функції самостійних та службових слів у текстах різних функціональних стилів;
- **з'ясовує:**
 - місце української мови у світі;
 - відмінність між омонімічним і багатозначним словом;
 - артикуляційно-акустичну та функціональну природу голосних і приголосних звуків;
 - написання літер **г** і **ґ** у словах, їх смислорозрізнавальну роль;
 - відмінність м'якими та твердими приголосними, подовженням і подвоєнням букв;
 - сутність національно-специфічного вживання зменшено-пестливих форм;
 - відмінювання власне кількісних і збірних числівників;
 - тип зв'язку між словами в підрядному словосполученні;
 - типи речень за метою висловлювання, інтонаційним оформленням і структурою;
 - види односкладних речень, їх стилістичну роль у текстах художнього, розмовного, публіцистичного стилів;
- **обґрунтовує:**
 - власне ставлення до української мови, адекватно оцінювати мовну ситуацію в державі;
 - доцільність і правильність уживання філологічних, лінгвістичних, літературознавчих термінів у текстах науково-навчального, офіційно-ділового, публіцистичного стилів;
 - поняття мови як особливої системи знаків; знаковий характер слова;
- **аргументовано доводить** залежність розвитку і функціонування мови від стану розвитку і функціонування суспільства;
- **знаходить і розрізняє** тропи, багатозначні слова, синоніми, антоніми, слова-омоніми в контекстуальному оточенні; **правильно добирає** до слів синоніми й антоніми та доцільно використовувати їх у мовленні;
- **дотримується** норм літературної вимови голосних і приголосних в українських і запозичених словах;
- **розрізняє:**
 - поняття “загальнонародна мова” і “літературна мова”; “територіальні та соціальні діалекти”; “запозичені” та “іншомовні” слова;;
 - види письма; урочисте, ввічливе, офіційне, інтимно-ласкаве, фамільярне, гумористичне, сатиричне мовлення;
 - форми слова і спільнокореневі слова, стилістичне забарвлення словотворчих засобів мови, словотворчі синоніми, їх стилістичну функцію;
 - частини мови; визначати, за якими ознаками виділяється і характеризується кожна з них;
 - відмінювання іменників чоловічого і середнього родів;
 - розряди прикметників, числівників, займенників;
 - відмінність дієприкметника від прикметника та дієприслівника;
 - науково-навчальний і науково-популярний різновиди наукового стилю;
- **аналізує:**
 - еталонні зразки усного мовлення з погляду дотримання мовних норм;
 - засоби ритмомелодики розмовного стилю;
 - тексти, стилістичний ефект яких створюється артикуляційними ознаками звуків;
 - тексти художніх творів із зразками народної етимології;
 - тексти щодо правильності вживання прийменників, сполучників і сполучних слів;
 - виражальні можливості простих ускладнених та складних речень у текстах різних стилів;
- **володіє** народним мовним етикетом; технікою інформаційного опрацювання текстів різних функціональних стилів і жанрів; усіма видами мовлення;

- **конструює** речення з дієсловами в усіх часах і особових формах, у т. ч. у переносному значенні; **трансформує** односкладні речення у двоскладні; текст одного стилю в інший стиль;
- **наводить приклади:**
 - вживання українізмів в інших слов'янських мовах;
 - спорідненості лексики української та інших слов'янських мов;
 - спільного і відмінного в українській та інших мовах;
 - приклади звукової анафори, епіфори, визначати їх стилістичні функції;
 - фразеологічних синонімів, антонімів, фразеологічних омонімів;
- **уміє:**
 - правильно відмінювати іменники, прикметники, числівники, займенники; утворювати ступені порівняння якісних прикметників та означальних прислівників; присвійні прикметники, прикметникові форми від різних географічних назв;
 - застосовувати орфографічні, пунктуаційні, граматичні, стилістичні норми при конструюванні текстів відповідного функціонального стилю;
 - оцінювати усні й письмові висловлювання з позиції мовного оформлення та ефективності досягнення поставлених комунікативних завдань;
- **знаходить і характеризує:**
 - орфограму, принцип написання;
 - зміни звуків у мовному потоці, при словозміні і словотворенні;
 - звукові повтори як особливу інструментовку тексту;
 - слова з національно-культурним компонентом значення, діалектизми, встановлювати вмотивованість їх уживання, добирати до діалектизмів літературні відповідники;
 - просторічну лексику, етнографізми, варваризми, професіоналізми, старослов'янізми, кліше і мовні штампи, їх стилістичні можливості у текстах художніх, наукових, публіцистичних творів, у розмовно-побутовому та офіційно-діловому стилях;
 - слова іншомовного походження, їх значення, визначати, які з них мають власне українські синоніми;
 - складні речення різних типів, їхню структуру, види і засоби зв'язку між простими реченнями;
 - стилістичні особливості іменників, що вживаються у формі однини і множини, в науковому й офіційно-діловому стилях;
- **пояснює:**
 - причини порушень лексичних, граматичних, орфографічних та стилістичних норм, явище мовної інтерференції (русизми, полонізми); причини комунікативних помилок;
 - причини "мовного суржику";
 - з якою метою вжиті лексичні одиниці, визначати їх роль та доречність використання в текстах різних стилів мовлення, користуючись при цьому відповідними словниками;
 - значення старослов'янізмів, за допомогою яких лексичних засобів створюється їх урочисте, піднесене звучання;
 - лексичне значення, стилістичну роль застарілих слів, неологізмів у художньому стилі, доцільність їх уживання;
 - значення фразеологізмів, прислів'їв, приказок, крилатих висловів, їх відмінність від вільних словосполучень;
 - стилістичні функції самостійних та службових слів;
 - відмінність словникових статей у різних словниках;
- **досліджує:**
 - мовний матеріал з погляду його стилістичної приналежності;
 - етностетику мови родинних і календарних обрядів, мовні традиції України;
- **виконує:**
 - пошукове дослідження, користуючись словником-довідником з культури української мови, тлумачним словником, добирати слова, звукове оформлення яких увиразнює лексичне значення;

- фонетичний, лексичний, морфемний, словотворчий, морфологічний, синтаксичний, стилістичний аналіз;
- правильно і раціонально **використовує** різні типи словників, у т.ч. електронні, довідкові видання;
- **усвідомлює**:
 - роль української мови як однієї з основних національно-культурних цінностей українського народу; зв'язок розвитку мови з історією народу – носія;
 - динамічний характер мовної системи, взаємозалежність мови і суспільства, роль мови у збереженні духовних надбань народу, формуванні й самовираженні особистості;
 - важливість словників як джерела багатоаспектної інформації,
 - мовні обов'язки громадян; потребу дотримання належної культури усного і писемного мовлення;
 - сутність однозначних і багатозначних слів, необхідність правильно, згідно значення вживати слова в усному і писемному мовленні;
- **бере** активну **участь** у проведенні мовознавчих дискусій, лінгвістичних іграх, конкурсах;
- **помічає** вади усного мовлення (неправильна вимова звуків, редуція кінцевих звуків та ін.) та виправляти їх; **здійснює** самоконтроль і самокорекцію; пошукову лінгвістично-дослідницьку роботу на основі різних типів словників та довідкової літератури;
- **прослуховує** аудіозапис власного мовлення, текстів різних говірок та аналізує їх;
- **складає** план, тези, **пише** конспекти статті, реферат чи повідомлення на визначену тему; твір-мініатюру, роздум-спростування тощо;
- комунікативно доречно і правильно **використовує** засоби милозвучності в мовленні; усувати збіг голосних і приголосних звуків, застосовуючи варіанти прийменників *з, із, зі*, вставні і приставні приголосні; фразеологізми у мовленні з урахуванням їх стилістичних параметрів і контексту; виражальні можливості складних речень різних типів у текстах різних стилів;
- **перекладає** текст українською мовою, дотримуючись правил евфонічності; фразеологізми та вирази українською мовою, уникаючи калькування; словосполучення і речення з дієприкметниками та дієприслівниками з російської мови українською;
- **доцільно обирає** мовленнєву тактику й мовні засоби, адекватні характеру мовленнєвої ситуації;
- **виявляє й усуває** допущені орфоепічні, орфографічні помилки у словах, обґрунтовуючи їх написання правилами правопису; лексичні помилки, викликані змішуванням різних видів омонімів, паронімів; граматичні помилки і стилістичні недоліки у вживанні іменників, прикметників, числівників, займенників, дієслів, прислівників, часток; **відрізняє** правильні форми іменників, прикметників, числівників, займенників, дієслів від помилкових; **встановлює** їх причину; **корегує** відхилення від норм літературної мови;
- **володіє** прийомами вдосконалення й редагування текстів; **редагує** текст з орфографічними, стилістичними помилками, суржикову мову героїв творів українських письменників, застосовувати можливості комп'ютерних текстових редакторів;
- **створює** тексти різних функціонально-смыслових типів, стилів і жанрів, урахуовуючи виражальні можливості самостійних та службових слів; усні й письмові висловлювання на певну соціокультурну тему, використовуючи прислівник як виражальний засіб мовлення;
- **готує** повідомлення за результатами власного наукового пошуку, доповіді, реферати, тези, рецензії, з'ясувати спільне й відмінне між ними;
- **виразно читає** тексти різних стилів, типів і жанрів мовлення відповідно до орфоепічних та інтонаційних норм;
- **виконує** тест на повторення навчального матеріалу відповідного модуля; стилістичний аналіз текстів різних функціональних стилів; переглядове, ознайомлювальне читання науково-популярної, довідкової літератури;
- **укладає** тематичний словник-тезаурус з українського мовленнєвого етикету; діалектної лексики, етнографізмів, топонімів у власному населеному пункті; словник термінів до кожного з модулів.

14. Рекомендована література

Основна:

1. Дудик П.С. Стилїстика української мови: Навч. посіб. – К.: Академія, 2005. – 368 с.
2. Бевзенко С.П. Сучасна українська мова. Синтаксис: навч.посібник / С.П.Бевзенко, Л.П.Литвин, Г.В.Семеренко. – К.: Вища шк., 2005. – 270с.
3. Бодик О.П. Сучасна українська літературна мова: Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія: навч.посібник / О.П.Бодик, Т.М.Рудакова. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 413с.
4. Волкотруб Г. Практична стилїстика української мови: Навчальний посібник. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2004.-256 с.
5. Глібчук Н.М. Сучасна українська мова. Морфологія: практикум: навч.посібник/ Н.М.Глібчук, У.Б.Добосевич. – К.: Знання, 2009. – 487с.
6. Капелюшний А.О. Практична стилїстика української мови: Навчальний посібник. – Львів: ПАІС, 2007. – 224 с.
7. Мацько Л.І. Стилїстика української мови: підручник / Л.І.Мацько, О.М., Сидоренко, О.М.Мацько; за ред. Л.І.Мацько. – 2-ге вид., виправл. - К.: Вища школа, 2005. – 463 с.
8. Плющ М.Я., Бевзенко С.П., Грипас Н.Я. та ін. Сучасна українська літературна мова: Підручник. -7-ме вид., стер. – К.: Вища шк., 2009. – 430 с.
9. Сучасна українська літературна мова. Збірник вправ і тестів з морфології: Навчальний посібник / Г.В.Семеренко, Л.П.Литвин, Н.В.Кавера та ін.. – Навчальна книга – Богдан, 2012. – 232 с.
10. Шевчук С.В. Сучасна українська літературна мова: Навч. посібн. – 2-ге вид., випр. і доп./ С.В.Шевчук, Т.М.Лобода. – К.: Арій, 2008. – 384 с.
11. Шкурятяна Н.Г., Шевчук С.В. Сучасна українська літературна мова: Модульний курс: Навч. посіб. – К.: Вища шк., 2007. – 823 с.
12. Яцимірська М.Г. Сучасна українська мова: практикум із пунктуації: навч.посібник / М.Г.Яцимірська. – 2-ге вид., виправл. і доповн. – К.:Знання, 2009. – 262с.

Додаткова:

1. Авраменко О.М., Чукіна В.Ф. Стилїстика української мови. Програма факультативного курсу / 10-11 кл. – К.: Грамота, 2008. – 256 с.
2. Бабич Н. Д. Практична стилїстика і культура української мови. – Львів: Світ, 2003. - 432 с.
3. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник / Ф.С. Бацевич. - К.: Видавничий центр „Академія”, 2004.-344 с.
4. Білецький А.О. Про мову і мовознавство: Навч. посібник для студентів філол. спец. вищ. навч. закладів. – К.: «АртЕк», 1996. – 224 с.
5. Ботвина Н.В. Міжнародні культурні традиції: мова та етика ділової комунікації: Навчальний посібник / Н.В. Ботвина. - К.: АртЕк, 2002. – 205 с.
6. Ботвина Н.В. Науковий та офіційно-діловий стилі української мови [Текст] / Н.В. Ботвина. – К.: АртЕк, 1999. – 327 с.
7. Ботвина Н.Д. Офіційно-діловий та науковий стилі української мови. – К.: АртЕк, 2001. – 190 с.
8. Бортняк А. Ну що б, здавалося, слова... Бесіди про культуру української мови. - К.: Український письменник, 1994.
9. Васильченко В. Українська мова. П'ятдесят кроків у грамотність: Навчальний посібник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2014. – 416 с.
10. Венжинович Н.Ф. Сучасна українська літературна мова. Курс лекцій. Рекомендовано Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. - Вінниця: Фоліант, 2005. – 256 с.
11. Гриценко Т. Б. Українська мова та культура мовлення: Навч. посібник. – К.: Центр навч. літ., 2005. – 536 с.
12. Гриценко Т.Б. Українська мова за професійним спрямуванням: навч.посібник / Т.Б.Гриценко. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 624с.
13. Діак І.В. Українське відродження чи нова русифікація? : навч.посіб. для студ.вищ.закл.освіти. – К., 2000. - 303с.

14. Дорошенко С.І. Основи культури і техніки усного мовлення: Навч. посібник. – Харків: ОВС, 2002. – 144 с.
15. Зарицький М. С. Стилістика української літературної мови. – К.: Парлам. вид-во., 2001. – 156 с.
16. Зубков М. Сучасна українська ділова мова. – Харків: Торсінг, 2004. – 447 с.
17. Зубков М. Українська мова: Універсальний довідник. – Харків: ВД «Школа», 2004. – 496 с.
18. Історія української мови: Хрестоматія/ Упорядники С.Я.Єрмоленко, А.К.Мойсієнко. Автор передмови С.Я.Єрмоленко. – К.: Либідь, 1996. – 288 с.
19. Караванський С. Пошук українського слова, або Боротьба за національне “Я”. – К.: Академія, 2001. – 234 с.
20. Караванський С. Секрети української мови. – К.: УКСП “Кобза”, 1994. – 152 с.
21. Капелюшний А.О. Стилістика. Редагування журналістських текстів: практичні заняття (Навчальний посібник з курсів: Практична стилістика української мови, Стилістика тексту; Редагування в засобах масової інформації). – Львів: ПАІС, 2003. – 544 с.
22. Коваль А.П. Практична стилістика сучасної української літературної мови. К., 1997.
23. Коваль А.П. Ділове спілкування: Навч. посібник. – К.: Либідь, 1992. – 280 с.
24. Корніяк О. Мистецтво гречності: Чи вміємо ми себе поводити? - К.: Либідь 1995. – 94 с.
25. Кочан І.М. Лінгвістичний аналіз тексту: Навч. посіб. [Текст] / І.М. Кочан. – 2-е вид., перероб. І доп. – К.: Знання, 2008 – 423 с.
26. Кравець Л.В. Стилістика української мови: Практикум: Навч. посіб. – К., 2004. – 199 с.
27. Кравець Л. Стилістика сучасної української мови (лексика і фразеологія): Збірник вправ. – К., 2002.
28. Кравець Л. Стилістика сучасної української мови (фоностилістика, стилі): Збірник вправ. – К., 2002.
29. Крижанівська О.І. Історія української мови: Історична фонетика. Історична граматики: навч.посібник/ О.І.Крижанівська. – К.: Академія, 2010. – 246с.
30. Культура мови на щодень. – Бібліотека серії “Словники України”. – К.: Довіра, 2000. – 169 с.
31. Культура української мови / За ред. В.М. Русанівського. – К.: Либідь, 1990. – 304 с.
32. Мамрак А.В. Українське документування: мова та стиль: Навч. посіб. – 3-є вид. [Текст] / А. В. Мамрак. – К.: Центр навч. літератури, 2004. – 364 с.
33. Масенко Л.Т. Мова і політика. – К.: Соняшник, 1999. – 100 с.
34. Мацько Л.І., Кравець Л.В. Культура української фахової мови: Навч. посіб. – К.: ВЦ «Академія», 2007. – 360 с.
35. Мацюк З., Станкевич Н. Українська мова професійного спілкування. – К.: Каравела, 2005. – 352 с.
36. Мовна політика та мовна ситуація в Україні: Аналіз і рекомендації /За ред.. Юліане Бестерс-Дільгер. – 2-ге вид. – Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – 363 с.
37. Мовчан П.М. Мова – явище космічне: Есе, літературно-критичні статті. – К.: Всеукр. Т-во «Просвіта», 1994. – 168 с.
38. Новий словник іншомовних слів: близько 40 000 сл. і словосполучень / Л.І.Шевченко, О.І.Ніка, О.І.Хом’як, А.А.Дем’янюк; За аг. Ред.. Л.І.Шевченко – К.: Арій, 2008. – 672 с.
39. Огієнко Іван. Історія української літературної мови. – К.: Наша культура і наука, 2001. – 296 с.
40. Пентилюк М.І. Культура мови і стилістика. – К.: Вежа, 1994. – 240 с.
41. Пентилюк М. І. Методичні поради до вивчення курсу «Стилістика української мови» – Херсон: ХДПУ, 1991.
42. Полюга Л.М. Словник українських синонімів і антонімів. – К.: Довіра, 2007. – 575 с.
43. Пономарів О.Д. Стилістика сучасної української мови: Підручник. – 3-є видан., перероб. і доповн. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2000. – 248 с.
44. Пилинський М. М. Мовна норма і стиль. – К.: Наукова думка, 1976.
45. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування. – Львів: Сполом, 2001. – 224 с.
46. Стахів М.О. Український комунікативний етикет: навч.метод.посібник / М.О.Стахів. – к.:Знання, 2008. – 245с.
47. Сербенська О.А. Культура усного мовлення. Практикум: навчальний посібник. – К.: Цент навчальної літератури, 2004. - 216с.

48. Середницька А.Я., Куньч З.Й. Ділова українська мова: Навч. посібник. – Львів: Вид-во Нац. ун-ту “Львівська політехніка”, 2007. – 140 с.
49. Сучасна українська мова: Підручник/ О.Пономарів, В.Різун, Л.Ю. Шевченко; За ред. О. Пономарева. – К.: Либідь, 2005. - 488 с.
50. Томан І. Мистецтво говорити / Пер. з чеської. - К.: Політвидав України, 1989. - 293с.
51. Українська мова на щодень, на щомить (для державних службовців). Навч. посібник. – К.: Атака, 2004. – 392 с.
52. Чабаненко В.А. Стилїстика експресивних засобів української мови. – ЗДУ, 2002.
53. Чак Є.Д. Барви нашого слова. – К., 1989.
54. Чак Є.Д. Складні випадки правопису та слововживання. – К., 1998.
55. Шеломенцев В.М. Етикет і сучасна культура спілкування. - К.: Лібра, 2003.
56. Ющук І.П. Мова наша українська: Статті, виступи, роздуми. – К.: Вид. центр «Просвіта», 2003. – 168 с.
57. Ющук І.П. Практикум з правопису української мови. – К.: Освіта, 2002. –254 с.
58. Ющук І.П. Українська мова: Підручник. – К.: Либідь, 2004. – 639 с.

Фахові довідкові видання:

1. Антисуржик. Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити / За заг. ред. О. Сербенської. – Львів: Світ, 1994. – 149 с.
2. Антоненко-Давидович Б. Як ми говоримо. - К.: Либідь, 1994. – 253 с.
3. Білоус М., Сербенська О. Екологія українського слова. Практичний словничок-довідник. – Львів: Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2005. – 88 с.
4. Богдан С.К. Мовний етикет українців: традиції і сучасність. - К.: Рідна мова, 1998.
5. Бортняк А. Ну що б, здавалося, слова... Бесіди про культуру української мови. - К.: Український письменник, 1994.
6. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. — К., Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. – 1426с.
7. Вихованець І.Р. Таїна слова. – К.: Рад.шк., 1990. – 284с.
8. Волощак М. Неправильно - правильно: Довідник з українського слововживання. - К.: Українська видавнича спілка, 2003. - 160 с.
9. Воробйова С.А., Молодід Т.К. Російсько-український словник соціально-економічної термінології. - Вид. 2-е. - К.: Вид-во "Український науково-виробничий центр „Рідна мова", 1996. - 286 с.
10. Грушевський М.С. Про українську мову і українську школу. – К.: Веселка, 1991. – 46с.
11. Губерначук С. Карби трипільських доби в українських географічних назвах та іменах особових. – К.: Четверта хвиля, 2008. – 232с.
12. Головащук С.І. Словник наголосів. – К.: Наук. думка, 2003. – 319 с.
13. Головащук С.І. Словник-довідник з українського літературного слововживання. – К.: УНВЦ «Рідна мова», 2000. – 351 с.
14. Головащук С.І. Складні випадки наголошування: Словник-довідник / С.І. Головащук. - К.: Либідь, 1995. - 192 с.
15. Головащук С.І. Словник-довідник з українського літературного слововживання / С.І.Головащук. - К.: Рідна мова, 2000.-351 с.
16. Гринчишин Д.Г., Капелюшний А.О., Сербенська О.А., Терлак З.М. Словник-довідник з культури української мови. – К.: Знання, 2006. – 367с.
17. Довідник з культури мови: Посібник / С.Я.Єрмоленко, С.П.Бибик, Н.М.Сологуб та ін.; За ред. С.Я. Єрмоленко. - К.: Вища школа, 2005. – 399 с.
18. Історія українського правопису XVI-XX ст.: хрестоматія/ упоряд. В.В.Німчук. – К.: Наук.думка, 2004. – 582с.
19. Єрмоленко С.Я. Мова і український світогляд: [монографія] / С.Я.Єрмоленко; М-во освіти і науки України, Н.-д.ін-т українознавства. – К., 2007. – 444с.
20. Караванський С. Практичний словник синонімів української мови. – К.: Вид-во “Орії”, 1993. – 472 с.
21. Коваль А.П. Слово про слово. - К.: Рад.шк. – 1986. – 384с.

22. Культура української мови: Довідник. – К.: Либідь, 1990. – 304 с.
23. Лещук Т.Й., Семенюк М.Т., Очкусь О.Г. Українсько-латинський словник, загальна літературна лексика, загальна медична лексика, фармацевтичне термінологія. - Львів: Вид-во Національного університету "Львівське політехніка", 2001. - 192 с.
24. Орфоепічний словник української мови: в 2 т.: бл.140 000 слів / уклад. М.М.Пещак. – К.: Довіра, 2001. – Т.1. – 956с.; Т.2. – 917с.
25. Півторак Г. Українці: Звідки ми і наша мова / Г.Півторак; АН України, Ін-т мовознавства ім.О.О.Потебні. – К.: Наук.думка, 1993. – 200 с.
26. Пономарів О. Д. Культура слова: Мовностилістичні поради: Навч. посібник. – К.: Либідь, 2001. – 240 с.
27. Ринкова термінологія ділової людини: Словник-довідник. - К.: Абрис, 1992. – 82 с.
28. Скляренко В.Г. Історія українського наголосу. Іменник: [монографія] /В.Г.Скляренко; НАН України, Ін-т мовознавства ім.О.О.Потебні. – к.: Наук.думка, 2006. – 711с.
29. Словник труднощів української мови / За ред. С.Я.Єрмоленко. - К.: Рад. Школа 1989.-334 с.
30. Словник іншомовних слів: 23 тис. слів та термінологічних словосполучень / Уклад. Л.О. Пустовіт та ін. – К., 2000. – 1018 с.
31. Словник синонімів української мови: У 2 т. / А.А. Бурячок, Г.М. Гнатюк, С.І. Головащук та ін. – К.: Наук. думка, 2001. – Т. I–II.
32. Словник труднощів української мови: Близько 15000 слів / За ред. С.Я. Єрмоленко. – К.: Рад. шк., 1989. – 336 с.
33. Словник української мови: В 11 томах – К.: Наук. думка, 1970 – 1980. – Т. I–XI.
34. Словарь української мови: у 4 т. / ред. Б.Грінченко. – Репр.вид. – К.:Лексикон, 1996.
35. Сучасне діловодство: зразки документів, діловий етикет, інформація для ділової людини; за ред. В.М. Брицина. - К.: Довіра, 2007. - 687 с.
36. Тараненко О.О., Брицин В.М. Російсько-український словник для ділових людей - К.: Укр. письменник, 2001. - 224 с.
37. Тараненко О.О., Брицин В.М. Російсько-український словник. Сфера ділового спілкування. - К.: Вид-во "Український науково-виробничий центр „Рідна мова" 2005.-286с.
38. Українська мова. Енциклопедія / Редкол.: В.М. Русанівський, О.О. Тараненко, М.П. Зяблюк та ін. - К.: Українська енциклопедія, 2004. - 824 с.
39. Універсальний довідник-практикум з ділових паперів / С.П. Бирик, І.Л. Михно, Л.О. Пустовіт, Г.М. Сюта. - К.: Довіра, 1999.-507 с.
40. Універсальний довідник з ділових паперів та ділової етики. - К.: Довіра, 2003. - 623с. – (Б-ка держ. службовця. Державна мова і діловодство)
41. Український правопис. - 8-е вид., стереотипне. - К.: Наук, думка, 2009. – 240 с.
42. Український орфографічний словник: Близько 165 тис. слів / За ред. В.М. Русанівського. — К.: Довіра, 2006. – 940 с.
43. Український орфографічний словник: Близько 172 000 слів / Ін-т мовознавства ім.О.О.Потебні НАН України; Український мовно-інформаційний фонд НАН України; за ред. В.Г. Скляренка; [уклад.В.В.Чумак та ін.]. – вид.7-ме, перероблене і доповнене. – К.: Довіра, 2008. – 983с.
44. Читай і знай!: Довідн.-практикум з граматики та стилістики сучасної української мови. – К.: Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2007. – 197 с.
45. Шевчук С.В. Російсько-український словник ділового мовлення. – 3-тє вид., переробл. і допов. – К.: Арій, 2010. – 488 с.

Інтернет-ресурси:

1. www.litopys.org.ua
2. www.mova.info
3. www.novamova.com.ua
4. www.pereklad.kiev.ua
5. www.pravopys.net
6. www.r2u.org.ua
7. www.rozum.org.ua